

Методичні рекомендації

Курс за вибором

«Вивчаючи міжнародне гуманітарне право»

Зміст

I. Визначення та основні принципи МГП

II. Джерела МГП

Метою МГП є захист жертв збройних конфліктів та регулювання бойових дій на основі балансу між військовою необхідністю та гуманністю.

МГП необхідно відрізняти від правових режимів та норм, що можуть застосовуватися паралельно, але мають інші об'єкти та цілі, як-от: Статут ООН, право нейтралітету, право прав людини та міжнародне кримінальне право.

Сторони конфлікту повинні виконувати свої гуманітарні зобов'язання за будь-яких обставин незалежно від поведінки супротивника та характеру або причин конфлікту.

Незважаючи на те, що сьогодні МГП є однією з найбільш кодифікованих та ратифікованих галузей міжнародного права, його норми також можуть виводитись з міжнародних звичаїв та загальних принципів права.

Нещодавні політичні, соціальні, економічні та технічні напрацювання кидають нові виклики для основних досягнень та правильної імплементації МГП.

I. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МГП

1. Визначення МГП МГП – це сукупність норм, спрямованих на обмеження гуманітарних наслідків збройних конфліктів. Його іноді також називають правом збройних конфліктів або правом війни (*jus in bello*). Основна мета МГП полягає в обмеженні засобів і методів ведення війни, що

можуть застосовувати сторони конфлікту, а також у забезпеченні захисту та гуманного поводження з особами, які не беруть або припинили брати безпосередню участь у бойових діях. Загалом, МГП охоплює ті норми міжнародного права, що встановлюють мінімальні стандарти гуманності, яких необхідно дотримуватися у будь-якій ситуації збройних конфліктів.

Інформацію про відмінність між поняттями «війна» та «збройний конфлікт» див. у Главі 2.ІІІ.3.

2. Рівність сторін конфлікту та відсутність принципу взаємності МГП спеціально призначене для застосування в ситуаціях збройного конфлікту. Тому сторони збройного конфлікту не можуть виправдовувати невиконання МГП, посилаючись на жорстоку природу конфлікту; вони повинні виконувати свої гуманітарні зобов'язання за будь-яких обставин. 1 Це також означає, що МГП однаковою мірою є обов'язковим для всіх учасників збройного конфлікту, незалежно від їх мотивів, характеру або причин конфлікту.

3. Держава, що здійснює своє право на самооборону чи законно намагається відновити правопорядок на своїй території, повинна настільки ж точно застосовувати МГП, як і держава-агресор або недержавна збройна група, що вдалися до застосування сили з порушенням міжнародного чи національного права (рівність сторін конфлікту). Крім того, сторони повинні дотримуватись МГП, навіть якщо його порушує їх супротивник (відсутність принципу взаємності щодо гуманітарних зобов'язань). 3 Воєнні репресалії дозволяються лише за надзвичайно суворих умов і ніколи не можуть бути спрямовані проти осіб або об'єктів, що мають право на гуманітарний захист.

Інформацію про воєнні репресалії див. у Главі 7.VІІ.5

4. Встановлення балансу між військовою необхідністю та гуманністю МГП базується на балансі між міркуваннями військової необхідності та гуманності. З одного боку, воно визнає, що для перемоги над супротивником

у воєнний час, військова необхідність може вимагати заподіяння смерті, поранень та руйнувань, а також запровадження більш суворих заходів безпеки, ніж це було б дозволено у мирний час. З іншого боку, МГП також чітко встановлює, що військова необхідність не дає сторонам, що воюють, карт-бланш на ведення нічим не обмеженої війни.

5. Навпаки, міркування про гуманність накладають певні обмеження на засоби та методи ведення війни і вимагають, щоб із тими, хто потрапив до рук супротивника, поводитися гуманно за будь-яких обставин.

6. Баланс між військовою необхідністю та гуманністю знаходить конкретніше вираження в низці основних принципів, коротко викладених нижче.

7. Розрізнення

Наріжним каменем МГП є принцип розрізнення. Він заснований на визнанні того, що «єдина законна мета, яку повинні переслідувати держави під час війни, полягає в послабленні збройних сил супротивника»⁷, тоді як «[ц]ивільне населення й окремі цивільні особи користуються загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з воєнними операціями».

Отже, сторони збройного конфлікту зобов'язані «завжди розрізняти цивільне населення й комбатантів, а також цивільні об'єкти та військові цілі та відповідно спрямовувати свої дії тільки проти військових цілей».

Інформацію про принцип розрізнення див. у Главі 3.

8. Запобіжні заходи

Принцип розрізнення також включає обов'язок уникати або, у будь-якому випадку, мінімізувати заподіяння випадкової смерті, поранень та знищення людей і об'єктів, захищених від прямого нападу. Відповідно, МГП вимагає, що «[п]ри проведенні воєнних операцій повинна постійно виявлятися турбота про те, щоб оберігати цивільне населення, цивільних осіб і цивільні об'єкти». Це стосується і сторони, що здійснює напад, яка повинна

зробити все можливе, щоб уникнути завдання випадкової шкоди внаслідок своїх операцій (запобіжні заходи під час здійснення нападу), і сторони, на яку здійснюється напад, і яка, наскільки це можливо, повинна вжити всіх необхідних заходів для захисту цивільного населення під своїм контролем від наслідків нападів супротивника (запобіжні заходи від наслідків нападу). 12 → Інформацію про принцип здійснення запобіжних заходів див. у Главі 3.ІІІ.2–4.

9. Принцип пропорційності

У ситуаціях, за яких неможливо уникнути завдання випадкової шкоди цивільним особам чи цивільним об'єктам, діє принцип пропорційності. Відповідно, ті, хто планують чи приймають рішення про напад, повинні не починати або припинити будь-який «напад, що, як можна очікувати, попутно потягне за собою втрати життя серед цивільного населення, поранення цивільних осіб та завдасть шкоду цивільним об'єктам, або те й інше разом, які були б надмірними у порівнянні з конкретно і безпосередньою військовою перевагою, яку передбачається таким чином досягти». Інформацію про принцип пропорційності наведено у Главі 3.ІІІ.1.

10. Зайві страждання

МГП не лише захищає цивільних осіб від наслідків бойових дій, а також забороняє або обмежує засоби та методи ведення бойових дій, що, як вважається, призводять до зайвих страждань або надмірних ушкод жень комбатантам. Ще в 1868 році в Санкт-Петербурзькій декларації було визнано: «що єдина законна ціль (...) під час війни, полягає в послабленні військових сил ворога; що для досягнення цієї цілі буде достатнім вивести зі строю найбільш можливу кількість осіб; що застосування такої зброї, котра збільшує страждання осіб, вибулих зі строю, або робить їхню смерть неминучою, повинно визнаватися як таке, що не відповідає вказаній цілі; що застосування такої зброї суперечить законам людяності». Відповідно, під час

ведення бойових дій забороняється «застосовувати зброю, снаряди, речовини й методи ведення воєнних дій, здатні завдати надмірних ушкоджень або зайвих страждань.

Інформацію про заборону зайвих страждань наведено у Главі 3.V.1. 8.

11. Гуманне поводження

Одна з основних норм МГП полягає в тому, що всі особи, які потрапили під владу супротивника, мають право на гуманне поводження незалежно від їхнього статусу та попередньої функції або діяльності. Відповідно, спільна стаття 3, що, як вважається, відображає звичаєвий «мінімальний рівень» захисту, що є обов'язковим у будь-якому збройному конфлікті, встановлює: «З особами, які не беруть активної участі в бойових діях, включно з особами зі складу збройних сил, які склали зброю, а також із тими, хто виведений зі строю (*hors de combat*) унаслідок хвороби, поранення, затримання чи з будь-якої іншої причини, поведатся гуманно, без будь-якої ворожої дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, релігії чи вірування, статі, походження чи майнового стану чи будь-яких інших подібних критеріїв». 15 Незважаючи на те, що МГП прямо дозволяє сторонам конфлікту «вживати [до осіб, що перебувають під їхнім контролем], таких заходів контролю чи безпеки, які будуть визнані за необхідні під час ведення війни»¹⁶, право на гуманне поводження є абсолютним і застосовується не лише до осіб, позбавлених волі, а й загалом до мешканців територій під контролем супротивника.

II. ДЖЕРЕЛА МГП

Як і будь-яка інша галузь міжнародного права, МГП базується на трьох окремих джерелах: міжнародні договори, звичаєве право та загальні принципи права¹⁸. Крім того, прецедентне право, доктрина та «м'яке право» на практиці відіграють все більш важливу роль у тлумаченні окремих норм МГП.

1. Договірне право Сьогодні МГП є однією з найбільш кодифікованих галузей міжнародного права. Тому на практиці найбільш значимими джерелами МГП є міжнародні договори, що застосовуються до відповідного збройного конфлікту. Наприклад, у ситуаціях міжнародного збройного конфлікту найважливішими джерелами з застосовного МГП будуть чотири Женевські конвенції 1949 року, Додатковий протокол I до них та договори про зброю, як-от Конвенція про конкретні види звичайної зброї 1980 року або Конвенція про касетні боєприпаси 2008 року. Договірне МГП, що застосовується у збройних конфліктах неміжнародного характеру, значно менше розвинене, оскільки найважливішими джерелами цього права є спільна стаття 3 чотирьох Женевських конвенцій 1949 р. та, за певних обставин, Додатковий протокол II. 19 Зважаючи на те, що більшість сучасних збройних конфліктів не є міжнародними, зростає рівень усвідомлення того, що певні сфери договірної МГП, що регулює такі ситуації, можуть вимагати подальшого зміцнення, розвитку або роз'яснення.

Див. також Текстовий блок 9: Ініціатива МКЧХ та Швейцарії щодо посилення імплементації МГП (Глава 7.III.4.б.).

Перевага договірної МГП полягає в тому, що воно є відносно однозначним. Сфера застосування договору визначається в самому тексті, відповідні права та обов'язки викладені в детально узгоджених положеннях, які можуть бути доповнені чіткими застереженнями або домовленостями, а держави-учасниці чітко визначаються через ратифікацію або приєднання. Проте, цілком імовірно, що пізніше можуть з'явитися питання щодо тлумачення викладеного, зокрема у зв'язку зі змінами в політичній та військовій ситуації, проте договір забезпечує надійну основу для визначення прав та обов'язків сторін, що воюють, та для діалогу з ними щодо дотримання вимог МГП.

2. Звичаєве право Попри те, що договірне право є найбільш вагомим джерелом МГП, його норми та принципи часто беруть свій початок у звичаєвому праві, тобто загальній практиці держав (*usus*), що розглядається як право (*opinio juris*). Така практика перетворюється на звичаєве право, що існує паралельно із договірним і незалежно від нього. Звичаєве право не обов'язково повинно передувати договірному праву; воно також може розвиватися після укладення договору або викристалізовуватись у момент його укладення. Наприклад, держава, що воює, не ратифікувала ані Конвенцію про конкретні види звичайної зброї 1980 року, ані Додатковий протокол I 1977 року, що забороняє використання «зброї, снарядів, речовин і методів ведення воєнних дій, які здатні заподіяти надмірних ушкоджень або зайвих страждань». Проте, існує загальноприйнята заборона на такі засоби і способи ведення війни. Отже, цій державі буде заборонено використовувати такі боєприпаси за звичаєвим МГП. Перевага звичаєвого МГП полягає в тому, що це динамічний набір норм права, що постійно розвивається разом із практикою держав та думкою правознавців. Отже, звичаєве право може набагато швидше адаптуватися до нових викликів та подій, порівняно з договірним правом, будь-які зміни або розвиток якого вимагають організації міжнародних переговорів, після яких відбувається офіційне прийняття та ратифікація узгодженого тексту. Крім того, якщо договори зобов'язують лише ті держави, які їх ратифікували, то звичаєве МГП є обов'язковим для всіх учасників збройного конфлікту, незалежно від їхніх договірних зобов'язань. Звичаєве право має значення не лише тоді, коли вже існуюче договірне МГП не було ратифіковано державою, що є стороною міжнародного збройного конфлікту; воно є особливо актуальним у ситуаціях збройних конфліктів неміжнародного характеру, оскільки, як було вказано вище, вони регулюються набагато меншою кількістю договірних норм, аніж міжнародні збройні конфлікти. Недоліком звичаєвого права є те, що воно не ґрунтується

на письмовій угоді, та, відповідно, нелегко визначити, наскільки певна норма досягла характеру звичаю. Насправді, національні та міжнародні судові установи під час тлумачення та імплементації міжнародного права мають тенденцію вивчати практику держав та визначати звичаєві норми. Всебічне дослідження МКЧХ щодо звичаєвого МГП також є широко визнаним джерелом з цього погляду (див. Текстовий блок 1, Глава 1.П.2 нижче). Той факт, що звичаєве право не є прописаним, не означає, що воно є менш важливим, аніж договірне право. Різниця полягає в характері джерела, а не в обов'язковій силі зобов'язань, що випливають із нього. Наприклад, Міжнародний військовий трибунал у Нюрнберзі під час судових слухань після Другої світової війни встановив не лише, що Гаазька конвенція IV 1907 року набула звичаєвого характеру, а її дотримання стало обов'язковим для всіх держав, незалежно від ратифікації та взаємності, а й те, що особи повинні нести кримінальну відповідальність та покарання за порушення її положень як звичаєвого міжнародного права. Аналогічно, МКТЮ ухвалював багато своїх рішень відповідно до норм та принципів МГП, не зазначених у договірному праві, що застосовується до конкретної справи, проте обов'язкових до виконання як звичаєвих.

Завдання для практичної роботи:

Повідомлення ЗМІ

1. КРИМІНАЛЬНИЙ СУД В ГААЗІ РОЗСЛІДУЄ ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ НА СХОДІ УКРАЇНИ

У Міжнародного кримінального суду є "достатні підстави" вважати, що на сході України за час конфлікту здійснені військові злочини і злочини проти людяності, заявила прокурор.

Міжнародний кримінальний суд (МУС) в Гаазі завершив попереднє вивчення подій, пов'язаних зі збройним конфліктом на сході України, і має намір розслідувати передбачувані військові злочини. "Існують достатні

підстави" вважати, що в цьому регіоні було здійснено "широкий спектр діянь, що представляють собою військові злочини і злочини проти людяності, які підпадають під юрисдикцію суду", йдеться в заяві прокурора МУС Фату Бенсуда, оприлюдненому в п'ятницю, 11 грудня.

Діяння поділені на три групи - злочини, вчинені під час бойових зіткнень, які відбулися під час затримань, а також злочини на території українського півострова Крим, включеного Росією навесні 2014. Українська система правосуддя "недоступна" на територіях, зайнятих проросійськими сепаратистами, тому офіційний Київ не може отримати доступ до доказів або притягнути до відповідальності винних. додали в МУС.

Реакція МЗС України

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба вітав позицію суду в Гаазі. "Міжнародне правосуддя не швидке, але невідворотне. Настане день, коли російські злочинці обов'язково постануть перед судом", - написав він у Twitter. МУС вів попереднє вивчення подій на сході України з квітня 2014 року. Наступним кроком стане звернення до суддів палати попереднього виробництва з проханням надати санкцію на початок розслідування, пояснила Бенсуда. Прокурор МКС розраховує на повну підтримку офіційного Києва, а також запрошує до співпраці всі сторони конфлікту.

<https://www.dw.com/ru/ugolovnyj-sud-v-gaage-rassleduet-voennye-prestupleniya-na-vostoke-ukrainy/a-55914488>

1. ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ, ВИННИХ У ВЧИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

24 серпня 2014 року в окупованому Донецьку було проведено так званий «марш» українських військовополонених. Вулицями міста, під вигуки

натовпу «фашисти» і під дулами автоматів провели десятки захоплених у полон українських бійців – кадрових військових і добровольців. В такий спосіб, через кричущі порушення законів війни, підтримувані Росією бойовики «відзначили» День незалежності України.

Рота «Торнадо» були добровольчою ротою патрульної служби поліції особливого призначення, до складу якої в основному входили представники спецпідрозділів МВС України. У середині 2015 року військова прокуратура України висунула обвинувачення членам роти у вчиненні серйозних порушень міжнародного гуманітарного права... Зокрема бійці роти були звинувачені у пристосуванні підвального приміщення школи в м. Привілля для вчинення насильницьких дій. Як стверджує військова прокуратура, у цьому підвалі незаконно утримували щонайменше 10 осіб. Стверджують, що під час затримання потерпілі зазнали жорстоких катувань, включно із побиттям палицями та застосуванням електрогенераторів у зонах ділянок голови, мошонки, хребта і ніг. Як стверджують, в одному епізоді літнього чоловіка підвісили за ноги на 4 дні та били, «поки він не почорнів».

Восени 2018 року в Маріуполі відкрили пам'ятник українським лікарям і медичним працівникам, які загинули від початку російської агресії проти України. Останній за часом випадок ворожого обстрілу санітарного автомобіля стався 1 липня поблизу селища Водяне на Донбасі. Загинули старший матрос морської піхоти Сергій Майборода та бойовик медик, сержант Ірина Шевченко. В штабі ООС повідомили: санітарний автомобіль ЗСУ зазнав удару із протитанкового ракетного комплексу.

https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/porushennya-rosiyeyu-mgp-na-okupovanykh-terytoriyakh-donbasu-i-v-krymu-druga-chastyna/

1. З ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ «ОКУПАЦІЯ КРИМУ: БЕЗ ЗНАКІВ, БЕЗ ІМЕН, ХОВАЮЧИСЬ ЗА СПИНАМИ ЦИВІЛЬНИХ».

«Населення півострова використовувалось Російською Федерацією, як ширма для Збройних Сил РФ під час захоплення українських військових баз. Військові свідомо і умисно виставляли перед собою цивільних, розуміючи, що це попередить відкриття вогню українськими військовими. Заборона на використання «живих щитів» передбачена у ст. 28 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року (Четверта Женевська конвенція), абзаци 7 ст. 51 Додаткового протоколу до Четвертої Женевської конвенції і також ст. 8 Римського статуту, хоча це жодним чином не зупинило російських військових», – наголосив прокурор автономії Ігор Поночовний.

<https://helsinki.org.ua/articles/rf-pid-chas-okupatsii-krymu-vykorystovuvala-zhyvi-shchyty-zelenykh-cholovichkiv-ta-zastosovuvala-violomstvo-doslidzhennia/>

Міжнародний суд в Гаазі оголосив свій перший вирок

14 березня 2012

Через 10 років після свого створення Міжнародного кримінального суду в Гаазі виніс у середу свій перший вердикт.

Лідер одного з повстанських угруповань Демократичної Республіки Конго (ДРК) Томас Лубанга, заарештований шість років тому, визнаний винним, серед іншого, в тому, що набирив на військову службу дітей і

використовував їх у війні на північному сході Демократичної Республіки Конго в 2002-2003 роках.

П'ятирічний громадянський конфлікт в 1998-2003 роках забрав життя мільйонів людей.

"Обвинувачений вкрав у багатьох дитинство, змушуючи їх вбивати і гвалтувати", - сказав головний прокурор Міжнародного кримінального суду Луїс-Морено Окампо ...

Справа Лубанго стало першою справою, яку розглядав Міжнародний кримінальний суд, створений для розслідування військових злочинів в 2002 році. Тепер, після визнання винним, Лубанзі загрожує довічне ув'язнення.

https://www.bbc.com/russian/international/2012/03/120314_icc_lubanga_court

Суд у Гаазі засудив ексватажка конголезьких повстанців до 30 років в'язниці

Судді Міжнародного кримінального суду (МКС) у Гаазі визнали винним колишнього ватажка конголезьких повстанців Боско Нтаганду у злочинах, включно з вбивствами, зґвалтуваннями та сексуальним рабством, повідомляє агенція AP.

Судді МКС ухвалили рішення про ув'язнення Боско Нтаганду на 30 років. Це - максимальний вирок, який коли-небудь виносив цей суд. Утім, судді також мають право на призначення довічного покарання.

Нагадаємо, у липні судді МКС визнали Нтаганду винним у скоєнні воєнних злочинів та злочинів проти людяності. Судді констатували, що в 2002-2003 роках у розпал збройного протистояння в провінції Ітурі на північному сході ДР Конго Нтаганда віддавав накази "вчиняти напади та вбивати цивільних". Жертвами злочинних наказів колишнього польового командира конголезьких повстанців стали діти й навіть немовлята.

Загалом Боско Нтаганду визнали винним за 18 пунктами обвинувачення, з яких 13 - щодо воєнних злочинів, а 5 - щодо злочинів проти людяності. Сам Нтаганда відкинув усі звинувачення, наголошуючи, що він "солдат, а не злочинець"...

07.11.2019

<https://www.dw.com/uk/%D1%81%D1%83%D0%B4-%D1%83-%D0%B3%D0%4%D0%B8%D0%B2-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B2%D0%B0%D1%82B0%D0%B0%D0%B7%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%83%D0%B%D0%B0%D0%B6%D0%BA%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B2-%D0%B4%D0%BE-30-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2-%D0%B2%D1%8F%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%96/a-51148470>

Урядові війська в Сирії застосували хімічну зброю в передмісті Алеппо

Щонайменше 80 людей постраждали в результаті атаки з використанням отруйного газу хлору в передмісті Алеппо. Про це повідомляють лікарі-волонтери і рятувальники, які працюють в Сирії.

За даними медичних працівників, урядові сили знову застосували хлор, вони скинули на передмістя Алеппо - район Сукарі - бочкові бомби з циліндрами з хлором, інформує ВВС.

Як повідомляє Al Jazeera, дві бомби були скинуті з вертольота. В результаті атаки загинула, щонайменше, одна людина і ще близько сотні отримали поранення.

В свою чергу, сирійський уряд заперечує використання хімічної зброї в ході авіанальотів.

Зазначимо, що раніше розслідування, яке проводилося за рішенням ООН, підтвердило, що сирійська армія як мінімум двічі використовувала отруйний газ під час атак в 2014 і 2015 роках.

У звіті Сирійської організації з прав людини стверджується, що сирійські урядові війська, підконтрольні президенту Башару Асаду, 136 разів за останні три роки використовували хімічну зброю проти опонентів у громадянській війні...

<https://zaxid.net/news/>

Шрами Халабджі: хто дав хімічну зброю Саддаму?

5 грудня, 2012 р.

Майже 25 років тому влада Іраку винищила тисячі своїх власних громадян, застосувавши хімічну зброю проти курдів у місті Халабджа. Можливо, скоро ми дізнаємося, яка країна і навіть яке підприємство забезпечили Ірак хімікатами....

... Врятуватися від нервово-паралітичного газу та інших отруйних речовин було неможливо. Авіація Саддама Хусейна скинула на Халабджу хімічні заряди, щоби провчити курдів.

Раніше мені вже доводилося бачити результат хімічної атаки проти солдатів під час ірано-іракської війни, і це було жахливо. Але видовище того, що зробив нервово-паралітичний газ з абсолютно беззахисними людьми, у тому числі з жінками і дітьми, було стократ гірше...

... Саддам Хусейн і його двоюрідний брат Алі Хасан аль-Маджид, відомий як "хімічний Алі", вирішили на прикладі курдів покарати всіх інших.

Іракські війська скинули на місто цілий "букет" різних отруйних речовин: нервово-паралітичні гази на зразок VX, іприту, зарину, табуну і

страшний за своєю дією, але досить примітивний гірчичний газ, відомий ще з Першої світової війни.

... "Буде важко добитися, щоб імовірні виробники хімікатів, застосованих в Іраку, надали зразки для аналізу. Якби це сталося і вони [зразки] співпали з тим, що ми виявили в Халабджі, це стало б незаперечним доказом, яким треба було б зайнятися Міжнародному кримінальному суду та іншим інстанціям", - говорить британський фахівець.

Джон Симпсон

https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/12/121204_halabja_scars_simpson_it#:~:text=%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D0%B4%D0%B0%D0%BC%20%D0%A5%D1%83%D1%81%D0%B5%D0%B9%D0%BD%20%D1%96%D0%B7%201984%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83,%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B8%20%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%BE%204%20%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BD

Суд засудив Дем'янюка до п'яти років за пособництво нацистам

Суд Мюнхена визнав уродженця України 91-річного Івана (Джона) Дем'янюка винним у пособництві нацистам в роки Другої світової війни і засудив до п'яти років позбавлення волі.

Нагадаємо, процес над Дем'янюком почався в Німеччині 30 листопада 2009 року після того, як він був депортований з США. За версією німецького слідства, Дем'янюк безпосередньо брав участь у знищенні щонайменше 27,9 тисяч ув'язнених у таборі Собібор, де служив наглядачем після полону. Німецька прокуратура вимагала засудити Дем'янюка до шести років позбавлення волі. Захист наполягав на невинності підсудного.

Дем'янюк народився в 1920 році на Україні. У 1952 році він емігрував до США, а в 1958 отримав американське громадянство. У 1975 році стало відомо про причетність Дем'янюка до нацистських злочинів. У 1986 році американська влада здійснила екстрадицію його до Ізраїлю, де Дем'янюка засудили до страти за злочини проти людяності.... Але в 1993 році ізраїльський Верховний суд визнав, що Дем'янюк не був наглядачем у концтаборі Треблінка, і його відпустили з в'язниці, після чого Дем'янюк повернувся в США. Проте американська влада продовжувала розслідування і в 2002 році суд визнав доведеним, що Дем'янюк під час Другої світової війни служив наглядачем у ряді концентраційних таборів, на підставі чого постановив позбавити його громадянства і вислати з країни.

На процесі в Мюнхені суд заслухав свідчення близько 30 свідків звинувачення, 12 з них прибули до Баварії з Нідерландів. Це здебільшого родичі людей, убитих в Собіборі.

https://lb.ua/world/2011/05/12/95957_sud_prigovoril_demyanyuka_k_pyati.html

Посилання та література

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЇ МКЧХ

Перелічені нижче ресурси та публікації дозволять читачам ознайомитися з МГП за допомогою «чотирьох кроків», кожен з яких адаптований для конкретних інтересів, рівня знань та потреб різних цільових груп.

1. Курс електронного навчання: Вступ до міжнародного гуманітарного права (МГП) Вступ до основ МГП для не спеціалістів у галузі права (вісім модулів), курс наразі доступний французькою, іспанською та англійською мовами на вебсторінці МКЧХ «Online Learning Centre» разом з іншими

тематичними електронними модулями. • Курс електронного навчання:
<https://www.icrc.org/en/online-training-centre>

2. Підручник з МГП: Міжнародне гуманітарне право: загальний курс
Це всеохоплюючий вступний підручник з МГП, написаний у простій і чіткій манері. Його цінність та користь полягають у відмінному поєднанні розділів «Резюме», які містять основні норми МГП на початку кожної глави, секції «Дізнатися більше» пропонують різноманітні тематичні посилання, а «Текстові блоки» містять деталі щодо сучасних гуманітарних проблем та проєктів, пов'язаних з МГП. Він призначений для студентів, викладачів та науковців, зацікавлених у МГП, але може також виявитися корисним для юристів та військово-гуманітарного персоналу, який бажає отримати загальний огляд сучасних положень МГП, з погляду МКЧХ. • Підручник з МГП: <https://shop.icrc.org/>

3. Збірник прецедентів, що стосуються МГП: Як закон захищає під час війни? Цей перелік із майже 300 прецедентів надає професорам університетів, юридичним та гуманітарним кадрам і студентам найсучасніший, а також найширший вибір документів, доступних на даний момент, у контексті МГП. Він висвітлює фундаментальні, сучасні правові питання, пов'язані зі збройним конфліктом, і містить низку загальних принципів для професорів, які займаються розробленням вступних курсів або курсів підвищення кваліфікації у галузі МГП. Він доступний англійською та французькою мовами, а також у вигляді онлайн-бази даних, яка регулярно оновлюється та зручна для роботи.

• Збірник прецедентів, що стосуються МГП (у PDF-форматі та паперова версія): <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/publication/p0739.htm>

• Збірник прецедентів, що стосуються МГП (онлайн-база даних):
<https://www.icrc.org/casebook/>

4. Журнал МГП: Міжнародний журнал Червоного Хреста Міжнародний журнал Червоного Хреста, заснований в 1869 році, – це журнал, котрий виходить щоквартально та публікується МКЧХ і видавництвом Cambridge University Press. Він є форумом для обговорення МГП, а також гуманітарної діяльності і політики під час збройних конфліктів та інших ситуацій насильства. Цільовою аудиторією є уряди, міжнародні урядові та неурядові організації, університети, засоби масової інформації та всі інші, хто цікавиться гуманітарними проблемами. Через те, що в журналі представлений великий діапазон думок на кількох мовах, Журнал особливо корисний для викладачів та дослідників.

• Журнал МГП:
<https://www.icrc.org/eng/resources/international-review/index.jsp> БАЗИ ДАНИХ МКЧХ Перелічені нижче бази даних надають офіційні юридичні джерела для юристів, військового та гуманітарного персоналу і науковців, які бажають доповнити свою роботу та дослідження посиланнями на відповідні положення угод МГП, звичаєвих норм та національного законодавства. Онлайн-база даних: Міжнародні договори, держави-учасниці та коментарі У базі даних міжнародних договорів, держав-учасниць та коментарів містяться близько 100 документів у сфері міжнародного гуманітарного права, починаючи від 1856 року і дотепер. Міжнародні договори, документи та оновлені коментарі до Женевських конвенцій (з 2016 р.) згруповані у поточних та історичних розділах, а також оформлені за темами та датами. Також включені застарілі тексти, наприклад Женевська конвенція 1864 року, з огляду на їх історичну цінність. Читачі можуть переглядати кожен текст повністю (у форматі PDF у правій колонці) або постатейно.

• Онлайн-база даних міжнародних договорів, держав-учасниць та коментарів: <http://www.icrc.org/ihl> Онлайн-база даних: Звичаєве МГП Ця база даних є оновленою версією дослідження МКЧХ щодо звичаєвого

міжнародного гуманітарного права, що було опубліковане видавництвом Cambridge University Press. Вона також доступна на арабській, китайській, французькій, російській та іспанській мовах. У першій частині міститься аналіз існуючих норм звичаєвого МГП. Друга частина містить практику, яка лежить в основі норм, проаналізованих у частині 1, і регулярно оновлюється МКЧХ у співпраці з Британським Червоним Хрестом. У результаті останнього оновлення національну практику було доповнено (виділено зеленим кольором) практикою двох країн.

- Онлайн-база даних звичаєвого МГП:
<https://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/home> Онлайн-база даних:
Національна імплементація МГП МКЧХ створив цю базу даних, щоб поділитися зібраною інформацією щодо національних заходів впровадження МГП. Вміст бази даних – законодавство та прецедентне право – охоплює інформацію, зібрану Консультативною службою МКЧХ з міжнародного гуманітарного права та надіслану різними державами. База даних не може бути вичерпною, але вона забезпечує загальний огляд заходів із імплементації МГП, вжитих усіма державами.

- База даних щодо національної імплементації МГП:
<https://www.icrc.org/ihl-nat>

- <http://ua.icrc.org/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>